

Kocaeli Üniversitesi

Eğitim Dergisi

E-ISSN: 2636-8846

2022 | Cilt 5 | Sayı 2

Sayfa: 588-608

Kocaeli University
Journal of Education

E-ISSN: 2636-8846

2022 | Volume 5 | Issue 2

Page: 588-608

2018 Hayat Bilgisi dersi öğretim programının uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi

An investigation of teachers' views on the applicability of the life studies' curriculum in 2018

Özer Çelik, <https://orcid.org/0000-0002-9018-0660>
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü,
akademisyen1985@gmail.com.tr

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Gönderim Tarihi
21 Temmuz 2022

Düzeltilme Tarihi
15 Eylül 2022, 27 Kasım 2022

Kabul Tarihi
30 Kasım 2022

Önerilen Atıf

Recommended Citation

Çelik, Ö. (2022). 2018 Hayat Bilgisi dersi öğretim programının uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 5(2), 588-608. <http://doi.org/10.33400/kuje.1146718>

ÖZ

Araştırmanın amacı; güncelliğini koruyan 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının uygulanabilirliğini sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda incelemektir. Araştırmada karma yöntem, desen olarak açılımlı sıralı desenden yararlanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda 360, nitel boyutunda ise, 15 sınıf öğretmeni ile çalışma yürütülmüştür. Elde edilen veriler SPSS 26 istatistik programı ile analiz edilmiştir. Öğretmenlerin cinsiyet değişkenine göre ilişkisiz t testi, mesleki kıdem değişkenlerine göre; tek yönlü varyans analizi "ANOVA" kullanılarak bulgulara ulaşılmış ve bulgular yorumlanmıştır. Bu test sonucunda anlamlı farklılaşmanın olduğu durumlarda farklılaşmanın hangi grup ya da gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için "LSD" uygulanmıştır. Nicel verilerden elde edilen bulgulara ilişkin ulaşılmış olan nitel veriler içerik analizine tabi tutularak yorumlanmıştır. Nicel bulgulardan yola çıkarak; sınıf öğretmenlerinin 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerin çoğunluğunun olumlu olduğu, cinsiyet ve mesleki kıdem değişkenine göre farklılaştığı görülmüştür. Nitel bulgulara göre; kazanımların birbiri ile uyumluluğunun ve içeriğin esnek olması durumunun öğretmenlerin önceliklerine bırakılmasının programın güçlü yanını oluşturduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra; kazanımların çağın yönelimlerine uygun olarak üst düzey düşünme becerilerine dönük olarak düzenlenmesi, programda evrensel değerle ilgili kazanım sayılarının artırılması gerekmektedir. Bireysel farklılıkları daha fazla dikkate alan bir süreç değerlendirmesinin yapılabilmesi için program içerisinde ölçme-değerlendirme yöntem ve teknikler konusunda ayrıntılı yönlendirmelerin olması gerektiği sonucuna ulaşılmış olup, öneriler getirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: program, hayat bilgisi dersi, öğretmen

ABSTRACT

Purpose of the research; The aim of this study is to examine the applicability of the 2018 Life Studies Curriculum, which is up-to-date, in line with the opinions of classroom teachers. In the research, mixed method, exploratory sequential design was used as a design. The study was conducted with 360 classroom teachers in the quantitative dimension and 15 classroom teachers in the qualitative dimension. The obtained data were analyzed with SPSS 26 statistical program. According to the gender variable of the teachers, unrelated t-test, according to the variables of professional seniority; Findings were obtained by using one-way analysis of variance "ANOVA" and the findings were interpreted. In cases where there is significant differentiation as a result of this test, "LSD" was applied to determine from which group or groups the differentiation originated. The qualitative data obtained regarding the findings obtained from the quantitative data were interpreted by subjecting them to content analysis. Based on the quantitative findings; It was seen that the majority of the opinions of the primary school teachers on the applicability of the 2018 Life Studies Curriculum were positive, and they differed according to the gender and professional seniority variable. According to the qualitative findings; It is seen that the compatibility of the objectives with each other and the flexibility of the content are left to the priorities of the teachers, which is the strength of the program. And also; it is necessary to organize the acquisitions in accordance with the trends of the age towards high-level thinking skills, and the number of acquisitions related to universal value in the program should be increased. It has been concluded that there should be detailed guidance on measurement-evaluation methods and techniques within the program in order to make a process evaluation that takes individual differences more into account, and suggestions have been made.

Keywords: curriculum, life sciences course, teacher

GİRİŞ

Eğitim, değerlerin kuşaklara aktarımı, kültürün yaşanılan çağa uyarlanması, mesleki yeterlilik kazandırma, kişisel ve zihinsel gelişimi sağlama, teknoloji alanında farkındalık sağlama ve var olan topluma ait sistemin devam ettirilmesi gibi çok geniş bir amaç alanını içeren bir yapıda tanımlanabilir. Eğitimin bu amaçları okullar aracılığı ile öğrencilere aktarılmaktadır (Özçelik, 2010). Okulların temel amaçlarının başında öğrencileri hayata hazırlamak ve bir üst evredeki öğrenim durumlarına hazırlamaya katkı yapmak gelmektedir. Bu temel amaçların öğrenciye aktarılmasında Hayat bilgisi dersinin kilit rolde olduğunu söylemek gerekir. Bu rolün kaynağının eğitimin önemli amacı olan, çocukların içinde yaşadıkları topluma ve doğal hayata uyumunu kolaylaştırma gerçeği olduğu söylenebilir (Özdemir, 1998). Kaynağını hayatın kendisinden alması, öğrencilerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için karşılaştıkları değişikliklerle ve sorunlarla baş edebilmelerine olanak tanınması bu dersin ne derece önemli olduğunu göstermektedir (Özkan, 2010). Hayat bilgisi dersinin kendi iç dinamikleri ve toplumsal birtakım hareketlerden kaynaklanan gerçeklerle bilimsel bir ilişkinin kurulma süreci sonucunda elde edilmiş olan bilgiler bütünü olduğunu söylemek mümkündür (Sönmez, 2005). Diğer bir deyişle hayat bilgisi dersi, öğrencilerin çeşitli yönlerinin gelişmesinin sağlanması adına var olan bilgileri tanıyıp, öğrenilen bilgilerin özümsemiş yeni birtakım bilgiler, beceriler ve tutumlar edinmelerine olanak sağlayan bir ders olmaktadır (Akınoğlu, 2002). Buradan hareketle hayat bilgisi dersinin amaçlarının, çocukların çevrelerine uyumunu kolaylaştırması, öğrencilerin bir bütün olarak gelişmesini sağlaması, iyi yaşama, iyi tutum geliştirmeye ve iyi davranışlar geliştirmelerine olanak tanıyan üniteleri öğretmenleri ile işbirliği yaparak öğrenmelerine fırsat vermesi olarak sıralanabilir (Binbaşoğlu, 2003).

Hayat bilgisi dersinin bu amaçlarının bireylere aktarılabilmesi, geçmiş dönemlerden günümüze kadar hayat bilgisi öğretim programlarının hedefi olmuştur (Sönmez, 1998). Her dönem farklı ekonomik, siyasal ve sosyal ihtiyaçları içerdiğinden, bu ihtiyaçların programların şekillenmesinde önemli rolü olmuştur. Geçmiş dönemden günümüze doğru hayat bilgisi dersi öğretim programının dönemin ihtiyaçlarına göre yapılandırma yıllarının 1926, 1936, 1948, 1968, 1998, 2009 ve 2015 yılları olduğu görülmektedir (Tay ve Baş, 2015). Son olarak güncellenmiş olan 2018 Hayat bilgisi programının halen uygulanmakta olduğu görülmektedir.

2018 programı incelendiğinde; programda 14 özel amacın olduğu ve bu amaçların hepsinin dersin kazanımlarında karşılığı olduğu belirtilmektedir. Programın özel amaçları şu şekildedir:

Tablo 1

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Özel Amaçları

1. Kendini ve yaşadığı çevreyi tanıır.
2. Aile ve toplumun temel değerlerine sahip olur.
3. Millî, manevi, insani değerleri yaşantısal hâle getirir.
4. Kişisel gelişimini sağlamak için yapması gerekenlerin farkında olur
5. Kişisel bakım becerilerini geliştirir.
6. Sağlıklı ve güvenli yaşam sürme bilinci edinir.
7. Sosyal katılım becerisi kazanır.
8. Zamanı ve mekânı algılama becerisi edinir.
9. Kaynakları verimli kullanma becerisi geliştirir.
10. Öğrenmeyi öğrenme becerisi kazanır.
11. Temel düzeyde bilimsel süreç becerilerini kazanır.
12. Ülkesini sever, tarihî ve kültürel değerlerini yaşatmaya istekli olur.
13. Doğaya ve çevreye karşı duyarlı olur.
14. Bilgi ve iletişim teknolojilerini amacına uygun olarak kullanır.

(MEB, 2018)

Programda bu özel amaçların kazanımlarla bütünleştirilmesi ile birlikte hayat bilgisi dersinde yer alacak 23 adet olan temel yaşam becerilerinin olduğu belirtilmektedir. 2018 Hayat bilgisi dersi öğretim programının içeriğinin, genel amaçları, temel yaşam becerilerini, değerleri,

kavramları, üniteler ve kazanımlar doğrultusunda organize edildiği görülmektedir. Programda kazanımlar ve konular, 1, 2 ve 3. sınıflar için aynı adı taşımak üzere; “Okulumuzda Hayat”, “Evimizde Hayat”, “Sağlıklı Hayat”, “Güvenli Hayat”, “Ülkemizde Hayat” ve “Doğada Hayat” şeklinde 6 üniteye dağıtılmaktadır (MEB, 2018). Programda her sınıf düzeyindeki toplam kazanım sayıları ve ön görülen toplam ders saatleri şu şekildedir:

Tablo 2

Programda Her Sınıf Düzeyinde Yer Alan Kazanım Sayıları ve Öngörülen Ders Saatleri

Hayat Bilgisi Dersi	Kazanım Sayısı	Öngörülen Ders Saati
1. sınıf	53	144
2. sınıf	50	144
3. sınıf	45	108

(MEB, 2018)

Programda özel amaçların, becerilerin kazandırılması ve kazanımların gerçekleşmesi için öğrenme ve öğretme sürecinde etkinliklerin uygulanmasında dikkat edilecek hususlar hakkında bilgiler sunulmaktadır. Bu bağlamda; öğretmenlerin dersleri okul içi ve okul dışı etkinlikler çerçevesinde planlamaları, bu sayede kazanımların yaşamda karşılığının olması gerektiği vurgulanmaktadır. Yine araştırmayı gerektiren çalışmaların öğrenciler tarafından çeşitli materyaller kullanılarak sınıfta sunulması, kazanımları içselleştirmeleri için önemli görülmektedir. Programda kazanımların, belirli gün ve haftalarda işlenmesi için esnek yapıda olmasının, milli bayramların tarihleri verilirken yazı ile sunulmasının önemi üzerinde durulmaktadır. Özel gereksinime sahip çocuklar için uygun etkinliklerin hazırlanmasının gereği belirtilmektedir. Programda yer alan diğer önemli hususlar; değerlerin tüm kazanımlara dağıtılarak öğretilmesinin gerekliliği ile temel yaşam becerilerinin kazanımlara yönelik olarak geliştirilmesi olarak ifade edilmektedir (MEB, 2018). Buradan hareket ile hayat bilgisi dersi öğretim programında eğitim durumlarına dönük ayrıntılı bilgi verilmemekle birlikte; süreç içerisinde öğretmenlerin programı uygularken dikkat etmesi gereken unsurların belirtilmesi ile yetinildiği söylenebilir.

Programda hayat bilgisi dersine yönelik ölçme ve değerlendirme konusunda ayrıntılı bir bilgi verilmediği, her dersin öğretim programlarında ölçme ve değerlendirmenin nasıl olması gerektiği ile ilgili genel bilgilerin verildiği görülmektedir. Bunun nedeni olarak; her öğrenci için geçerli bir ölçme-değerlendirmenin doğru olmayacağı, değerlendirmelerin kendi içerisinde esnekliği içermesi ve çok çeşitli olması gösterilmektedir. Programda ölçme ve değerlendirme ile ilgili genel ilkeler belirtilerek öğretmenlerin bu konuda özgün ve yaratıcı olmaları beklenmektedir (MEB, 2018).

2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda; kazanımların, içeriğin, öğrenme-öğretme sürecinin ve değerlendirmenin birbiri ile ilişkili bir yapıda olduğu söylenebilir. Nitekim eğitim programlarında ulaşılmak istenen hedefin, içeriğin, öğrenme ve öğretme sürecinin ve değerlendirmenin birbiri ile sürekli ilişki içinde olması, eğitim programının uygulanmasında ortaya çıkacak sonuçları pozitif yönde etkilemektedir (Demirel, 2020). Bununla birlikte; programların uygulanması sonucunda eksik kaldığı düşünülen, anlaşılakta zorlanılan, ya da negatif yönde işlemekte olan program öğelerinin tespiti ve öğelerin aksama nedenlerine yönelik olarak programın sürekli değerlendirilmesine olanak tanınması gerekmektedir (Ornstein ve Hunkins, 1998). Buradan hareket ile programın uygulayıcıları olan öğretmenlere programların değerlendirilmesi için ulusal düzeyde ve okul düzeyinde önemli görevler düşmektedir. Öğretmenler, programın uygulandığı okullarında veri toplama çalışmalarına katılma, merkez ile okul örgütü arasında iletişim kanalını sürekli açık tutma, okullarda programa dönük görüşleri toplayarak öneri geliştirme, okullarda program geliştirme çalışmalarına katılmak isteyen öğretmenler ile istişareler yapma ve programın tek modellenmiş geliştirilmesi anlayışından uzak okulların öngördüğü çok sesliliğe dönük modellerin geliştirilmesi için çalışmalarını sürdürme gibi görevleri vardır (Demirel, 2012).

Bu bağlamda; programın uygulayıcısı pozisyonundaki öğretmenlerin görüşlerinden hareket etmek oldukça önemli görünmektedir.

Literatür incelendiğinde; hayat bilgisi dersi öğretim programına ilişkin birçok çalışmanın (Dedeoğlu ve Polat, 2021; Yıldırım, 2021; Dadaş, 2021; Ergin, 2021; Aydoğan, 2021; Yılmaz ve Sunkur, 2021; Karabörk, 2020; Uçar, 2020; Yılmaz, 2020; Atik ve Aykaç, 2019; Karaman, 2019; Armağan Erbil ve Doğan, 2019; Özgüç, 2019; Demir ve Ekmen, 2019; Bektaş, Sellum ve Polat, 2019; Ütkür, 2018; Gözel, 2018; Avcı, 2018; Selbi, 2018; Çaycı, 2018; Ünsal, 2018; Çelik, 2017; Yaşaroğlu, 2017; Kalafatçı, 2017; Yaşaroğlu, 2013; Alak ve Nalçacı, 2013; Güleler, 2010; Şahin, 2009; Tuncer, 2009; Türkes, 2008; Çakır, 2007; Uğur, 2006; Belet, 1999) olduğu tespit edilmiştir. Söz konusu çalışmalarda hayat bilgisi dersi öğretim programının farklı boyutlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirildiği görülmektedir. Bu araştırmanın, literatürdeki çalışmalardan farkı, nicel verilerden elde edilecek sonuçlar nitel verilere yön verecek ve elde edilen nitel verilerin derinlemesine incelenmesinin ardından programın uygulanabilirliği hakkında bilgi sunulacak olmasıdır. Programın uygulamada var olan eksikliklerinin ve nedenlerinin ortaya çıkarılmasının programın güncelleme çalışmalarında önemli yer tutacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda; sınıf öğretmenlerinin 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının uygulanabilirliği hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amaçlanmış olup şu nicel ve nitel sorulara yanıtlar aranmıştır:

Nicel Araştırma Soruları

1. Sınıf öğretmenlerinin 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının uygulanabilirliği hakkındaki genel görüşü nedir?
2. Sınıf öğretmenlerinin 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının uygulanabilirliği hakkındaki görüşleri cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Sınıf öğretmenlerinin 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının uygulanabilirliği hakkındaki görüşleri mesleki kıdemlerine göre farklılaşmakta mıdır?

Nitel Araştırma Soruları

Araştırmada nitel araştırmaya ilişkin sorular, öncelikle nicel veriler toplanıp analiz edildikten sonra, istatistiksel anlamda farklılaşma gösteren ölçek maddelerine göre şu şekilde oluşturulmuştur:

1. Kazanımların, bilimsel çalışmalar sonucunda belirlendiğini düşünüyor musunuz? Neden?
2. Program kazanımlarının, çağın yönelimlerine uygun olarak belirlendiğini düşünüyor musunuz? Neden?
3. Programın kazanımlarının, birbirleriyle ilişkili ve uyumlu olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
4. Programın kazanımlarının, öğrencilere evrensel değerleri kazandırabilecek nitelikte olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
5. İçerik, öğrencilerin özelliklerine ve öğrenme-öğretme koşullarına göre farklı konular eklenebilecek esneklikte midir? Nasıl?
6. Programda belirtilen ölçme-değerlendirme ölçütünün, yöntemin ve tekniklerin çağın yönelimlerine uygun olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?
7. Ölçme-değerlendirme sürecinde bireysel farklılıkların dikkate alındığını düşünüyor musunuz? Neden?

YÖNTEM

2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının uygulanabilirliğine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini incelemeyi amaçlayan araştırmada karma yöntemle başvurulmuştur. Karma yöntem, nicel ve nitel yöntemlerin aynı çalışma içerisinde organize bir şekilde kullanılmasına ve her iki yöntem ile elde edilen bilgilerin bir araya getirilmesine dayanmaktadır (Maxwell, 2016). Karma yöntem ile yapılan çalışmalardan elde edilmiş sonuçların sadece nicel veya nitel yöntem ile yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre daha etkili olduğu görülmektedir (Creswell ve

Clark, 2007). Araştırmada karma yöntem desenleri içerisinde sayılan açımlayıcı sıralı karma yöntem deseninden faydalanılmıştır. Bu desende birinci aşamada nicel veriler toplanır, bulgular analiz edilir ve daha sonra bu bulgulardan yararlanılarak ikinci aşamaya geçilir. Nicel bulgular, ikinci aşama olan nitel boyutta kimler ile çalışmanın yürütüleceği ve çalışmada hangi soruların sorulacağı hakkında bilgi vermektedir. Bu desenin temel amacı; nicel bulguların daha detaylı açıklanabilmesi için nitel verilerden yararlanılmasıdır (Creswell, 2017). Bu bağlamda; araştırmada öncelikle nicel veriler toplanıp analiz edilmiş ve daha sonra nicel verilerden elde edilen bulgulara göre nitel araştırmaya ilişkin sorular araştırmacı tarafından nicel verilerin toplandığı ölçekte yer alan maddelerden istatistiksel anlamda farklılaşma gösterenlere göre oluşturulmuştur.

Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubu, nicel ve nitel araştırma grubu olmak üzere iki bölümde ele alınmıştır. Araştırma, 2021/2022 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Kâğıthane ilçesine bağlı ilkokullarda gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda; araştırmanın evrenini Kâğıthane ilçesinde görev yapan ve 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı hakkında bilgi sahibi olan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır.

Nicel boyuta ilişkin evren ve örneklem

Araştırmanın nicel kısmına yönelik olarak kolay ulaşılabilir durum örnekleme başvurulmuştur. Nitekim bu örnekleme tipinin kullanılma nedeni araştırmaya hız kazandırmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Araştırmanın evreni belirlenirken Kâğıthane İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli bilgi alınmıştır. Araştırmanın nicel boyutuna ilişkin evrenini 1050 sınıf öğretmeni, örneklemini de 150 erkek, 210 kadın olmak üzere toplam 360 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Nitel boyuta ilişkin çalışma grubu

Araştırmanın nitel kısmına yönelik verileri toplarken öğretmenlerin gönüllü olarak araştırmaya katılmasına gayret edilmiştir. Görüşmelerin gerçekleşmesinde amaçlı örnekleme yöntemi içerisinde sayılan kolay ulaşılabilir durum örneklemeinden faydalanılmıştır. Amaçlı örnekleme, araştırmanın amaçlarından hareket ile, bilgi bakımından çeşitli durumlara yönelik seçim sağlanması ile daha derinlemesine araştırma yürütülmesine olanak tanımaktadır. Bu örnekleme türünde araştırmacı, araştırmanın amacına uygun olacak şekilde kimler ile çalışması gerektiğine karar verebilir ve amaca uygun olacak kişilerin örnekleme alınmasına gayret eder (Büyüköztürk, vd., 2011).

Katılımcıların belirlenmesinde izlenen yöntem

Nitel çalışma grubunun seçimine yönelik olarak, ölçüt örneklemeden yararlanılmıştır. Bu örnekleme tipinde araştırmaya yönelik ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulacağı gibi, farklı araştırmacılar tarafından ortaya konulmuş olan ölçütler de kullanılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Araştırmada ölçüt, sınıf öğretmenlerinin 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı hakkında bilgi sahibi olmaları ve en az 4 yıldır öğretmenlik yapmasıdır. Bu ölçütleri taşıyan 7 si kadın 8'i erkek 15 sınıf öğretmeni nicel verilerin toplandığı örneklem grubundan seçilmiş ve bu öğretmenler ile yarı yapılandırılmış form kullanılarak görüşme yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Değerlendirme Ölçeği

Araştırmada Yıldız Selbi (2019) tarafından geliştirilmiş olan ölçek kullanılmıştır. Ölçek iki bölümden oluşmakta olup, ilk bölümünde kişisel bilgilerin, ikinci bölümünde hayat bilgisi öğretim programına yönelik görüşleri belirlemek için 39 maddenin bulunmakta olduğu görülmektedir. Ölçekte yer alan maddelere uygulanan Cronbach Alfa iç tutarlık kat sayısının ,976 olduğu bulunmuştur. Elde edilen bu değer ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğunu

göstermektedir. Ölçekte likert tipi derecelendirme ölçeğinden yararlanılmıştır. Ölçek 5'li likert tipi derecelendirme ölçeğine göre hazırlanmış ve sorulara 1 ile 5 arasında puan verilmiştir. Ölçeğin araştırmadaki örneklem grubu kapsamındaki Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı ,92 olarak bulunmuştur.

Açık Uçlu Soru Formu

Nicel verilerin sonuçlarından yola çıkarak araştırmacı tarafından yapılandırılmış açık uçlu soru formu ile sınıf öğretmenlerine hayat bilgisi dersi öğretim programının uygulanabilirliğine yönelik sorular yöneltilmiştir. Bu soruların geçerliğine ilişkin uzman görüşü için sınıf eğitimi alanında uzman olan 3 öğretim üyesi ve 3 sınıf öğretmenin görüşlerine başvurulmuştur.

Araştırmacı tarafından sorular, öncelikle nicel veriler toplanıp analiz edildikten sonra, istatistiksel anlamda farklılaşma gösteren ölçek maddelerinin forma aktarılması ile oluşturulmuştur. Katılımcılar, hayat bilgisi dersi öğretim programının uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerini 50 dakika süren ve yüz yüze yapılan görüşmelerle forma aktarmış olup, veriler analize hazır hale gelmiştir.

Nicel Verilerin Analizi

Nicel verilerin analizine geçmeden önce, hayat bilgisi programı değerlendirme ölçeğinden elde edilen verilerin dağılımlarının normal olup olmadığına bakılmıştır. Verilerden elde edilen çarpıklık ve basıklık değerleri gözetilerek verilerin normal dağılım gösterip göstermediği bulunmuştur. Tablo 5'te verilere ilişkin bu bilgiler bulunmaktadır.

Tablo 3

Sınıf Öğretmenlerinin 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Uygulanabilirliğine İlişkin Verilerin Betimsel İstatistik Değerleri

Ölçek	N	X	Medyan	Mod	Ss	Çarpıklık	Basıklık	Max-Min
2018 Hayat Bilgisi Öğretim Programı Değerlendirme Ölçeği	360	3.64	3.74	4.00	.566	-.407	-.213	2.08-5.00

Tablo 3 incelendiğinde; hayat bilgisi dersi öğretim programı ölçeğinden elde edilen verilerin dağılımının normal bir dağılım olduğundan söz edilebilir. Verilere yönelik betimsel istatistik değerleri incelendiğinde; çarpıklık ve basıklık katsayı değerlerinin -1 ile +1 değer aralığında olduğu görülmektedir (Büyüköztürk, Çokluk-Bökeoğlu ve Köklü, 2009; Tabachnick ve Fidell, 2013). Ayrıca, betimsel istatistik değerlerinin birbirine yakın değerlerde olması, veri dağılımının normal olduğunu gösterebilmektedir (Büyüköztürk ve ark., 2009; Büyüköztürk, 2010). Tüm bu bilgilerden yola çıkılarak araştırmanın verilerinin dağılımının normal dağılım gösterdiği belirlenmiş olduğundan araştırmanın nicel verilerine yönelik analizler yapılırken parametrik testlerden yararlanılmıştır.

Nitel Verilerin Analizi

Araştırmanın nitel kısma ilişkin verilerin analiz edilmesinde içerik analizi yöntemine başvurulmuştur. Bu yöntem, sosyal bilimlerde yapılan araştırmalarda sıklıkla başvurulan ve belirli yönergelerden hareket ile metinlerde geçmekte olan sözcüklerin içeriklere göre kategorize edilmekte olduğu şekilde karşımıza çıkmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2011). İçerik analizinde temel anlamda yapılmakta olan işlem, birbiri ile ilişkili olan verilerin belirlenmiş kavramlar ve temalar etrafında düzenlenmesi ve böylece okuyucuların konuyu anlamasını kolaylaştırmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, 227-228).

Nitel verilerin analizine yönelik güvenilirliği sağlamak için Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı'nda görevli olan alan uzmanı 2 öğretim üyesinin dönütüne başvurulmuştur. Güvenirliği sağlayabilmek için araştırmacı ve öğretim üyelerinin kodlamaları birbiri ile karşılaştırılarak Miles ve Huberman

(1994) kodlayıcı güvenilirlik formülünden faydalanılmıştır. Araştırmacı ve uzmanların analizlerinin uyumuna yönelik formül kullanılarak hesaplamalar yapılmış ve kodlayıcı güvenilirlik katsayısı ortalaması $[(0.91+0.89)/2=0.90]$ olarak çıkmıştır. Bu bağlamda kodlamaların inandırıcı olduğu belirlenmiştir.

Araştırma Etiği

Bu araştırmanın planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bu çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 04.06.2021

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 106031

BULGULAR

Nicel Verilere İlişkin Bulgular

Sınıf Öğretmenlerinin 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Uygulanabilirliği Hakkındaki Genel Görüşleri

Tablo 3'te yer alan betimsel istatistik bilgilerine göre sınıf öğretmenlerinin 2018 Hayat bilgisi dersi öğretim programının değerlendirilmesi adlı ölçekte yer alan 39 maddeye vermiş oldukları yanıtların aritmetik ortalaması $\bar{X}= 3,64$ bulunmuştur.

Sınıf Öğretmenlerinin “Cinsiyet” Değişkenine İlişkin Görüşleri

Tablo 4'te sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi programının uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerini içeren bulgular sunulmaktadır.

Tablo 4

2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Uygulanabilirliğine Yönelik Görüşlerin Sınıf Öğretmenlerinin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşması

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	Sd	T	P
Erkek	135	138.48	24.49	358	-.181	.004*
Kadın	225	138.90	19.48			

p<.05*

Tablo 4 incelendiğinde; erkek ve kadın sınıf öğretmenlerin değerlendirme ölçeğindeki maddelere verdikleri yanıtlar, cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmıştır. Tabloya göre erkek ve kadın sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin birbirinden anlamlı bir şekilde farklılaştığı ve farklılaşmanın kadın sınıf öğretmenlerinin lehine olduğu görülmektedir.

Sınıf Öğretmenlerinin “Mesleki Kıdem” Değişkenine İlişkin Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi programı değerlendirme ölçeğine ilişkin vermiş oldukları yanıtlar mesleki kıdem değişkenine göre tablolandırılmıştır. Tablodaki bilgilerin daha kolay

anlaşılabilmesi için mesleki kıdem grupları harflendirilmiştir. Buna göre; 1-5 yıl= A, 6-10 yıl=B, 11-15 yıl= C, 16-20 yıl= D ve 20 yıl üstü mesleki kıdeme sahip sınıf öğretmenleri= E olacak şekilde tabloda belirtilmiştir.

Tablo 5

2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının Uygulanabilirliğine Yönelik Görüşlerin Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Kıdemlerine Göre Farklılaşması

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplararası	13353.3	4	3338.328			
Gruplarıçi	152121.6	355	428.512	7.791	.000*	A,B,D,E-C
Toplam	165474.9	359				

p<.05*

Tablo 5 incelendiğinde; sınıf öğretmenlerin değerlendirme ölçeğindeki maddelere verdikleri yanıtlar, mesleki kıdem değişkenine göre karşılaştırılmıştır. Tabloya göre, sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin birbirinden anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. [F(4-355) =7,791, p< 0,05]. İlgili maddeye ilişkin yapılan LSD testi ve aritmetik ortalamalar dikkate alındığında, C= 11-15 yıl görev yapmış olan sınıf öğretmenleri programın uygulanabilirliğinin daha az olduğunu belirtmişlerdir.

Nitel Verilere İlişkin Bulgular

Nicel verilerin analizi neticesinde ortaya çıkan sonuçlara göre oluşturulan yedi nitel soru sınıf öğretmenlerine yöneltilerek nitel bulgulara ulaşılmıştır. Nitel sorulara yönelik bulgular tablo halinde verilmiş olup, her kategoride verilmiş olan genel yanıtlardan sınıf öğretmenlerinin z

Tablo 6

Sınıf Öğretmenlerinin Kazanımların, Bilimsel Çalışmalar Sonucunda Belirlenip Belirlenmediğine İlişkin Görüşleri

Tema	Kategori	(f)
Kazanımların Bilimsel Çalışmalar Sonucunda Belirlenme Durumu	Eğitsel ihtiyaçlara dönüklük	7
	Kazanım sabitliğinin bilimin doğasına olan aykırılığı	6
	Program geliştirme paydaşlarından alınan dönütler	2

Tablo 6 incelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin görüşleri, kazanımların bilimsel çalışmalar sonucunda belirlenme durumu teması altında kategorize edilmiştir. Bu bağlamda; sınıf öğretmenleri kazanımların eğitsel ihtiyaçları karşıladığı için bilimsel karşılığının olduğunu düşünmüşlerdir. Bununla ilişkili örnek olarak; Ö2, "Kazanımların bilimsel çalışmalar sonucu belirlendiğini düşünüyorum. Çünkü kazanımlar incelendiğinde öğrenci seviyesine uygunluk taşıdığı, yerel ve evrensel değerler içerdiği, toplumsal uyumu sağlayacak niteliğe sahip olduğu görülmektedir." şeklinde görüş bildirmiştir.

Program güncellenirken program geliştirme paydaşlarından dönütlerin alındığını Ö1, "Evet düşünüyorum. Çünkü program hazırlanırken yüksek lisans yapıyordum, programın oluşturulma sürecinde kuruldun birçok kişi ile tez danışmanım vasıtası ile tanıştık. İçeriklerle ilgili çok fazla dönüt alınmıştı ve veliler de dahil olmak üzere taslak programa yönelik binlerce dönüt üzerinden düzenleme yapılarak programın son hali verildi." şeklinde belirtmiştir.

Programın olumlu yanlarının yanında, bilimin gelişen bir yapıda olmasından hareket ile kazanımların programın tekrar güncellenmesine kadar aynı kalmasının bilimsel çalışmalara ters düşeceğinin belirtilmesi dikkat çeken diğer durum olarak görünmektedir. Bununla ilgili olarak; Ö10, "Bilimsel çalışmaların pek etkin olduğunu düşünmüyorum. Daha çok günlük hayattaki karşılaşılan genel geçer durumlar ve buna yönelik kazanımlar ön planda tutulmuştur. Bilim sürekli

gelişmektedir. Her sene belirli tablolar üzerinden kazanımları işliyoruz. Ama özellikle salgın döneminden sonra kazanım açısından farklı ihtiyaçların doğduğunu düşünüyorum. Kazanımların belirli olması bilimin ruhuna aykırı bir durumdur” şeklinde görüş bildirmiştir.

Tablo 7

Sınıf Öğretmenlerinin Program Kazanımlarının, Çağın Yönelimlerine Uygun Olarak Belirlenip Belirlenmediğine İlişkin Görüşleri

Tema	Kategori	(f)
Kazanımların Çağın Yönelimlerine Uygun Olarak Belirlenme Durumu	Gelişen teknolojiye ayak uyduramama	7
	Öğrencilere temel yaşam becerisi kazandırma	5
	Üst düzey düşünme becerilerini karşılayamama	3

Tablo 7 incelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin görüşleri, kazanımların çağın yönelimlerine uygun olarak belirlenme durumu teması altında kategorize edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine bakıldığında; kazanımların öğrencilere temel yaşam becerilerini kazandıracak nitelikte olması ile ilgili olumlu görüşler karşımıza çıkmaktadır. Bu doğrultuda Ö3, “Evet düşünüyorum. Nitekim ünitelerin adları çocuğun evi, ailesi, okulu, ülkesi ve doğadaki yaşama yönelik sıralanmakta; temel eğitim kademesindeki çocuğun en temel ihtiyaçları olan sağlıklı ve güvenli bir yaşama yönelik öğretilerde bulunmaktadır. Dolayısıyla kazanımlar içerisinde yaşanan çağa özgü olarak temel yaşam becerilerinin kazanılması açısından yeterlidir. Dersin amacı ve özü de budur.” şeklinde görüşünü belirtmiştir.

Kazanımların öğrencilere temel yaşam becerilerini kazandırmasını bilimsellik açısından yeterli bulan sınıf öğretmenlerinin yanı sıra, kazanımların gelişen teknolojiye göre sürekli güncellenmesi gerektiği durumu ile ilgili görüşler de ortaya çıkmaktadır. Bununla ilgili olarak; Ö12, “Teknoloji çağının bu denli yaygın olduğu bir dönemde kazanımların çağın gerisinde kaldığını görüyorum. Kazanımların öğrencilere gelişen teknoloji hakkında bilgi verecek ve kullanılabilecek şekilde yapılandırılması gerektiğini düşünüyorum.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Kazanımların üst düzey düşünme becerilerini karşılayacak nitelikte olması gerektiği de belirtilmektedir. Bununla ilgili olarak; Ö4, “Düşünmüyorum. Çağın şu anda hedeflediği daha yetkin bireyler yetiştirmek. Bunun için çeşitli becerilerle donatılmış ve kendi kendine yetebilen, üst düzey düşünme becerilerine sahip öğrenciler yetiştirmeliyiz. Program ve kazanımlar becerileri destekliyor görünüyor ama kazanımlar da üst düzey düşünme becerilerine hitap edecek kazanım sayısı hemen hemen yok gibi. Kazanımlar, Bloom taksonomisinin ilk üç basamağı olan bilgi, kavrama ve kısmen uygulama aşamasında.” olduğunu belirtmiştir.

Tablo 8

Sınıf Öğretmenlerinin Programın Kazanımlarının, Birbirleriyle İlişkili ve Uyumlu Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Tema	Kategori	(f)
Kazanımların Birbiri İle İlişkili ve Uyumluluk Durumu	Üniteler arası geçiş kolaylığı sağlama	11
	Uygulama davranışını karşılayamama	3
	Üniteler arası kazanım uyumsuzluğu	1

Tablo 8 incelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin görüşleri, kazanımların birbiri ile ilişkili ve uyumluluk durumu teması altında kategorize edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine bakıldığında; programdaki kazanımların birbiriyle ilişkili ve uyumlu olma durumunun özellikle üniteler arası geçişlerde kolaylık sağladığı görüşü hakimdir. Bununla ilgili olarak Ö13, “Kazanımlar birbirini destekler nitelikte. Bir üniteye kazandıran kazanımlar arasında yumuşak geçişler var. Hatta bir kazanımı işlerken bir önceki kazanımı tekrar ettiğimiz durumlar oluyor. Dolayısıyla kazanımların birbiri ile ilişkili ve uyumlu olduğunu düşünüyorum.” şeklinde görüş belirtmiştir.

Programın olumlu yanının yanı sıra kazanımların uygulamaya dönük yetersizliği ile ilgili görüşler belirtilmiştir. Bu doğrultuda; Ö3, “Kazanımların sayıları artırılabilir ve öğrenciyi yaparak yaşayarak öğrenme sürecine yönlendirecek kazanımlar eklenebilir. Sadece fark eder, ayırt eder, gözlemler vb. kazanımlar yerine ayırt ettiği maddeler ile ilgili davranışa dönük kazanımlar yazılabilir.” demiştir.

Kazanımların üniteler arasındaki uyumsuz olması durumuna yönelik Ö4, “Programda ünitelere bilinme olduğu için bir üniteden diğerine geçiş çok keskin oluyor. Bir üniteye kazandıktan sonra o kazanımlar o üniteye kalıyor bu da diğer ünitelere geçildiğinde önceki ünitelerdeki kazanımların unutulmasına neden oluyor. Kazanımlar her üniteye farklılaşma göstermekte ve uyum olmamaktadır.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Tablo 9

Sınıf Öğretmenlerinin Programın Kazanımlarının, Öğrencilere Evrensel Değerleri Kazandırabilecek Nitelikte Olup Olmadığına İlişkin Görüşleri

Tema	Kategori	(f)
Kazanımların Öğrencilere Evrensel Değerleri	Uygulamada güncel etkinlik bilgi yetersizliği	7
Kazandırabilecek Nitelik Durumu	Milli değerlere ağırlık verilmesi	5
	Evrensel değerlere ilişkin kazanım azlığı	3

Tablo 9 incelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin görüşleri, kazanımların öğrencilere evrensel değerleri kazandırabilecek nitelik durumu teması altında kategorize edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine bakıldığında; programda evrensel değerlerden çok milli değerlere daha çok yer verildiği belirtilmektedir. Bununla ilgili olarak Ö7, “Evrensel değil ama toplumsal değerleri kazandırabilecek nitelikte olduğunu düşünüyorum. Çünkü kazanımların çoğu ülkemize yönelik olarak milli bir anlayış ile hazırlanmıştır.” demiştir.

Programda milli değerlere ağırlık verildiği, evrensel değerlere ilişkin kazanım sayılarının az olduğu belirtilmektedir. Bu doğrultuda Ö3, “Kazanımların evrensel değerleri kazandırabilecek özellikte olduğunu ancak bu değerlerle ilgili kazanım sayılarının artırılması gerektiğini düşünüyorum. Özellikle kalıcılığı sağlayabilecek şekilde davranışa dönük değer kazanımlarının eklenmesi gerekmektedir. Kök değerlere dönük daha fazla kazanım olması önemlidir. Ayrıca; sınıf içerisinde görülebilecek bir davranış özelliğine sahip olmayan değer kazanımlarının güncellenmesi gerekmektedir.” görüşünü belirtmiştir.

Evrensel değerlerin kazandırılmasında güncel uygulama etkinliklerine dönük bilgi yetersizliğine dönük görüşler ortaya çıkmaktadır. Bununla ilgili olarak; Ö11, “Biraz eksik kaldığını düşünüyorum. Çocuklar daha çok yaparak, yaşayarak öğreniyorlar. Program, değerleri tamamiyle okuduğunu anlama şeklinde verilmesine teşvik ediyor. Evrensel değerleri kazanabilmeleri için sınıf içerisinde daha çok uygulama alanı oluşturacak etkinliklere dönük bilgilerin programda verilmesi gerektiğini düşünüyorum.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Tablo 10

Sınıf Öğretmenlerinin İçeriğin, Öğrencilerin Özelliklerine ve Öğrenme-öğretme Koşullarına Göre Farklı Konular Eklenebilecek Esnekliğe Sahip Olup Olmamasına İlişkin Görüşleri

Tema	Kategori	(f)
İçeriğin Esnek Olma Durumu	Öğretmenlere inisiyatif tanınması	8
	İçerik etkinliklerinin sosyo-ekonomik düzeylere göre uyumsuzluğu	5
	Dersin disiplinler arası olma avantajı	2

Tablo 10 incelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin görüşleri, içeriğin esnek olma durumu teması altında kategorize edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine bakıldığında, içeriğin öğrencilerin özelliklerine ve öğrenme-öğretme koşullarına göre farklı konular eklenebilecek esnekliğe sahip

olmasının öğretmenlerin inisiyatifine bırakılmış olma durumu ile ilgili görüşler belirtilmektedir. Bununla ilgili olarak Ö15, *“İçeriğin öğrencilerin kendisini, çevresini tanımasını sağlıyor olması, içeriğin öğrencilerin öğrendiklerini yaşantısına aktarmasına imkan verecek durumda düzenlenmesi, öğretmenin çevre faktörünü de göz önüne alarak konuları işlemesine ve etkinlikler geliştirmesine imkan vermiştir. Bu durum biraz da öğretmene bırakılmıştır.”* demiştir.

Hayat bilgisi dersinin disiplinler arası bir ders olmasının içeriğim esnek olmasında etken olması ile ilgili olarak; Ö2, *“İçerik duruma göre çeşitli konular eklenebilecek esnekliktedir. Çünkü hayat bilgisi dersi yapısı gereği disiplinler arası bir derstir. Bu durum konu eklemesini kolaylaştırmaktadır. Bu kolaylık öğrenme-öğretme durumu için de geçerlidir.”* şeklinde görüş belirtmiştir.

İçeriğin esnek olması durumu ile ilgili olumlu görüşlerin yanı sıra; içerik etkinliklerinin farklı sosyo-ekonomik durum içinde olan öğrenciler açısından uyumsuzluk gösterdiği ile ilgili görüşler belirtilmektedir. Bununla ilgili olarak; Ö14, *“İçerikte öğretilecek konular bellidir. Fakat bu konulara baktığımızda Ağrı'nın dağ köyünde yaşayan bir çocuk ile İstanbul Etiler' de oturan bir çocuk için aynı kazanımları işlemeye çalışmak doğru değildir. Bu konu öğretmenlerin inisiyatifinde deniliyor. Fakat konulara ve ön görülen sürelerle bakılınca bu durumun uygulanabilirliği tartışma yaratıyor.”* demiştir.

Tablo 11

Sınıf Öğretmenlerinin Programda Belirtilen Ölçme-değerlendirme Ölçütünün, Yöntemin ve Tekniklerin Çağın Yönelimlerine Uygunluğuna İlişkin Görüşleri

Tema	Kategori	(f)
Ölçme-değerlendirme Yöntem ve Tekniklerin Çağın Yönelimlerine Uygunluk Durumu	Süreç değerlendirmesinin eksik kalması	8
	Teknolojiye uyumlu ölçme gereği	4
	Programda bilgi eksikliği	2

Tablo 11 incelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin görüşleri, ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerin çağın yönelimlerine uygunluk durumu teması altında kategorize edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine bakıldığında, ölçme-değerlendirme durumuna yönelik özellikle öğrencilerin eğitim süreçlerinin değerlendirilmesinde eksikliklerin olduğu belirtilmektedir. Bu doğrultuda Ö1, *“Uygun olmadığını düşünüyorum. Çağdaş yöntem ve tekniklerin uygulanabilmesi için kazanımların ve içeriğin de bu durumlar gözetilerek hazırlanması gerekmektedir. Süreç değerlendirmesine olanak sağlayan içerik ve konu sayısı azdır. Programın sadeleşmesi çağın yönelimlerine uygun ölçme yöntem ve tekniklerinin uygulamasını kolaylaştırabilir. Çünkü hala 3 yıllık eğitim-öğretim yılından sonra, tarihi belli olan zamanlarda açık uçlu soru veya test tekniğini kullanarak öğrencilerin başarılarını ölçmekteyiz. Biraz da buna mecbur kalıyoruz. Öğrencilerin başarılarını zamana yayararak değil de belli bir süre içerisinde değerlendirmeyi bırakamadık.”* demiştir.

Sınıf öğretmenleri programda ölçme araçlarının değişen ve gelişen teknolojiye uygun bir şekilde yapılandırılması gerektiğini vurgulamışlardır. Bununla ilgili olarak; Ö13, *“Düşünüyorum. Çünkü günümüz çocukları eğlenerek, keşfederek öğrenmek ve öğrendiklerinin yine keyifle ölçülmesini istiyorlar. Örneğin; bilgisayar ortamında soruya verilen doğru yanıtın çıkardığı ses ve puan verilmesi öğrenciyi daha çok motive edebiliyor. Bu konuda teknolojik aletlerin işe koşulması önemli görünüyor. Web 2.0 araçlarına uygun, etkileşimli tahta ile uyumlu barkodların yerleştirildiği daha teknolojik ve günümüz şartlarına uygun ölçme-değerlendirme araçları ile zenginleştirme yapılabilir.”* şeklinde görüşünü belirtmiştir.

Programda ölçme değerlendirme sürecine yönelik bilgi eksikliğinin olduğu belirtilmektedir. Öğretmenlerden Ö2, *“Eskiden programların arkalarında örnek ölçme-değerlendirme çalışmaları olurdu. Bunlar da kaldırıldığından beri ki kitapların içeriklerindeki ölçme-değerlendirme soruları, problem ve çalışmaları da yeterli nitelikte değildir. Programda yazılı anlamda ifade edilmiş ancak*

öncekilerle kıyasladığımızda ölçme-değerlendirmede bilgi eksikliklerinin olduğunu görmekteyiz.” demiştir.

Tablo 12

Sınıf Öğretmenlerinin Ölçme-değerlendirme Sürecinde Bireysel Farklılıkların Dikkate Alınmadığına İlişkin Görüşleri

Tema	Kategori	(f)
Ölçme-değerlendirme Sürecinde Bireysel Farklılıkların Dikkate Alınma Durumu	Tek tip öğrenciye dönüklük ve yöntem anlayışı	8
	Ölçme-değerlendirmenin öğretmenlerin inisiyatifine bırakılması	4
	Uygulanıp uygulanmama durumunun belirsizliği	3

Tablo 12 incelendiğinde; sınıf öğretmenlerinin görüşleri, ölçme-değerlendirme sürecinde bireysel farklılıkların dikkate alınma durumu teması altında kategorize edilmiştir. Programda ölçme-değerlendirme sürecinde bireysel farklılıkların dikkate alınması durumunun öğretmenlerin inisiyatifine ve yaratıcılıklarına bırakılmasının önemi belirtilmiştir. Bu durum ile ilgili olarak; Ö12, *“Program incelendiğinde ölçme ve değerlendirmede uygulayıcı öğretmendir, bireysel farklılıklar göz önüne alınarak yaratıcılık öğretmenlerden beklenir şeklinde ibare vardır. Buradan yola çıkarak bu durumun öğretmenlere bırakıldığı ve esnek olduğu görülmektedir.”* şeklinde görüş belirtmiştir.

Programda bireysel farklılıkların dikkate alındığı ölçme-değerlendirme süreci durumu öğretmenlerin inisiyatifine bırakılsa da bu durumun öğretmenler tarafından uygulanması yönünde belirsizlikler olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda Ö13, *“Teoride bu durumun olduğu programda belirtilse de pratikte uygulanıp uygulanmadığı tartışılır. Açıkçası bireysel farklılıkların göz önüne alınmasının öğretmenler tarafından sağlıklı bir şekilde işletilmesi önem arz etmektedir.”* şeklinde görüş belirterek bu duruma işaret etmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin görüşlerine bakıldığında; belirli sabit yöntem anlayışı ile ortalama öğrenci başarısının ölçülmekte olduğu, dolayısıyla ölçme-değerlendirmede bireysel farklılıkların dikkate alınması hususunda belirsizlikler olduğu da görülmektedir. Bu doğrultuda; Ö1, *“Düşünüyorum. Dikkate alınmış olsaydı genel soruların cevaplarına ilişkin istatistiki veriler bölgelere göre bu kadar farklılık göstermezdi. Bütün öğrencilerin aynı özelliklere sahip olduğu düşünülerek yöntem hazırlanmış. Farklı öğrenme tiplerine sahip öğrencilere yönelik farklı ölçme-değerlendirme etkinliklerini kullanabilmemiz için programda bu doğrultuda bilgilerin olması çok yerinde olurdu.”* şeklinde görüş belirtmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

2018 Hayat bilgisi dersi öğretim programının uygulanabilirliğine ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşlerini ortaya çıkarmayı amaçlayan araştırmada, sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi öğretim programının uygulanabilirliğine ilişkin görüşlerinin aritmetik ortalaması incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin programın uygulanabilirliğine ilişkin algılarının genel olarak olumlu olduğu görülmektedir. Literatür incelendiğinde; Selbi (2019), Özgüç (2019), Çelik(2017) yapmış oldukları çalışmalarda sınıf öğretmenlerinin Hayat bilgisi dersi öğretim programına ilişkin algılarının yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşmışlardır. İlgili çalışmalar araştırmamızda ulaşılan bulguyu desteklemektedir.

Yapılan analizler neticesinde; sınıf öğretmenlerinin 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri ile cinsiyetleri arasında kadın sınıf öğretmenleri lehine bir farklılaşma bulunmuştur. Bu durum kadın sınıf öğretmenlerinin programın perspektifi hakkında daha fazla bilgi sahibi oldukları ile ilişkilendirilebilir. Karabörk(2020), Selbi(2019) çalışmalarında bulgularımızdan farklı olarak cinsiyet değişkenine göre bir farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşmış olsalar da; Yılmaz(2020) programa ilişkin sınıf öğretmenleri görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelediği çalışmasında; etkinlik boyutunda bir farklılaşma olduğu sonucuna ulaşmıştır. Konu ile ilgili

Özer Çelik

2018 Hayat Bilgisi dersi öğretim programının uygulanabilirliğine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi

yapılan eski araştırmalara baktığımızda; Yasavur(2013), Narman(2011) hayat bilgisi programının boyutları ile sınıf öğretmenlerinin cinsiyetleri arasında bir farklılaşma olduğunu bulmuşlardır. Söz konusu araştırmaların bulgularının araştırmamızın bulgularını desteklediği görülmektedir. Erkek ve kadın sınıf öğretmenlerinin programdan beklentilerinin farklı olduğu söylenebilir.

Araştırma verilerine göre sınıf öğretmenlerinin 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri ile mesleki kıdemleri arasında bir farklılaşmanın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacının deneyim ve gözlemleri sonucunda; gerek göreve yeni başlayan öğretmenlerin mesleki tecrübeleri için zamana ihtiyaç duymaları, gerekse meslek hayatında belli doyuma ulaşmış öğretmenlerin program değerlendirmelerinden uzak kalma istekleri ile programı olduğu gibi kabul etme anlayışının varlığının bu farklılaşmaya sebebiyet verdiği söylenebilir. Literatür incelendiğinde; Kalafatçı(2017), Barlas(2015), Narman(2011), Güleler(2010), Yıldız(2009) yapmış olduğu çalışmalarında sınıf öğretmenlerinin programın öğelerine ilişkin verdikleri yanıtlar ile mesleki kıdemleri arasında istatistiksel anlamda bir farklılaşmanın olduğunu bulmuştur. Araştırmalar, araştırmamızın bulgularını desteklemektedir. Bunun yanında literatürde, Yılmaz(2020), Karabörk(2020), Türkyılmaz(2011), yapmış oldukları çalışmalarında Hayat Bilgisi Programının öğeleri ile sınıf öğretmenlerinin kıdemleri arasında istatistiksel anlamda bir farklılaşma olmadığı sonucuna varmışlardır. Söz konusu araştırmaların bulguları ile araştırmamızın bulguları uyuşmamaktadır. Farklı bölgelerde farklı sınıf öğretmenleri ile yapılmış olan çalışmalarda farklı sonuçlara ulaşılmış olması, sınıf öğretmenlerinin program ile ilgili sahip oldukları bilgilerinin, tecrübelerinin ve akademik olarak gelişimlerinin farklı olmasına bağlanabilir.

Araştırmanın nitel bulgularına göre; program kazanımlarının bilimsel çalışmalar sonucunda belirlenme durumuna ilişkin olumlu görüşler incelendiğinde; kazanımların belirlenmesinde program geliştirme paydaşlarından dönütler alındığı ve kazanımların öğrencilerin eğitsel ihtiyaçlarını karşıladığı belirtilmektedir. Sınıf öğretmenleri bu durumları kazanımların bilimsel olması ile ilişkilendirmişlerdir. Benzer şekilde; Yılmaz(2020) çalışmasında; kazanımların günlük hayatla ilişkilendirilmesinin öğrencileri hayata hazırladığı, problem çözme becerilerini geliştirdiği, yaşadığı çevre ve dünyayı tanımasını sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Bunun yanında; bilimin sürekli gelişen, değişen bir yapıda olmasından hareket ile kazanımların programın güncellenmesine kadar sabit kalmasının bilimsel çalışmanın ruhuna aykırı olacağı ile ilgili eleştiriler ortaya çıkmaktadır. Özgüç(2019) çalışmasında program hazırlanam çalışmalarında bilimsel gelişmelerin yeterli düzeyde dikkate alınmadığını ortaya koymaktadır. Kazanımlar, program geliştirme paydaşlarından dönüt alınıp her ne kadar öğrencilerin eğitsel ihtiyaçlarına dönük hazırlansa da uzun yıllar aynı kazanımın değişmemesi bilimsel olmanın doğası ile çelişebilir. Yaşadığımız Covid 19 salgın sürecinde, öğrencilerin yaşantılarına dönük yeni kazanım ihtiyacının doğması gerçeği programın bu anlamda yetersiz kaldığı şeklinde yorumlanabilir.

Sınıf öğretmenlerinin program kazanımlarının çağın yönelimlerine uygun olarak belirlenme durumuna ilişkin olumlu görüşleri incelendiğinde; öğretmenlerin kazanımların temel yaşam becerilerini öğretmesindeki başarısını çağın yönelimi açısından yeterli bulmuşlardır. Bunun yanında; birçok öğretmen, kazanımların gelişen teknolojiye ayak uyduramadığını ve özellikle kazanımların üst düzey düşünme becerilerini karşılamadaki yetersizliğinin devam ettiğini ifade etmişlerdir. Yıldırım(2021) çalışmasında; kazanımların bilgi boyutunda yoğunlaştığını, metabilşsel bilgi alt boyutunda herhangi bir kazanıma yer verilmediği dolayısı ile programın üst düzey bilişsel süreç becerilerine dönük olmadığı sonucuna varmıştır. Armağan Erbil ve Doğan(2019) çalışmalarında; güncel hayat bilgisi programının ihtiyaçlarının başında bilgi ve iletişim teknolojilerine olan uyum olduğunu belirtmektedir. Bektaş, Sellüm ve Polat(2019) ve Özgüç(2019) çalışmalarında; programda temel anlamda hayatta karşılığı olan işbirliği ve iletişim becerilerine yer verilmeye çalışıldığını bunun yanında öğrencilerin eleştirel ve yaratıcı düşünme becerilerinin desteklenmesi bakımından programın sınırlı kaldığı sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Ekmen(2019) çalışmasında; programda yer alan kazanımların öğrencileri hayata hazırlama ve günlük yaşamda karşılığının olması konusunda eksik kaldığını ortaya koymaktadır.

Yine, Karaman(2019) ve Ünsal(2018) çalışmalarında; güncel hayat bilgisi programının eski programlardan farkı olmadığı, sadece var olan temaların ünite adı olarak tekrarlandığını belirtmektedirler. Araştırmalar, ulaştığımız bulguyu desteklemektedir. Bu bağlamda; program kazanımlarının çağın yönelimlerine, içinde bulunulan zamana ve değişen şartlara göre güncellenmesi gerektiği söylenebilir.

Kazanımların birbiri ile ilişkili ve uyumluluk durumuna yönelik olarak sınıf öğretmenlerinin önemli bir çoğunluğu kazanımların üniteler arası geçişlerde kolaylık sağladığını belirtmişler. Yılmaz(2020) çalışmasında; temalar sarmallık açısından değerlendirilmiş; temaların kolaydan zora ilkesini yansıttığı ve tekrarlayan bir şekilde öğretilmeye uygun olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ütkür(2018) çalışmasında kazanımların birbiri ile ilişkili ve öğrenci seviyelerine uygun olduğunu ortaya koymaktadır. Karaman(2019) konuların sarmal şekilde öğretilmesinin programın işlevselliği açısından önemli olduğunu belirtmektedir. Benzer şekilde; Özgüç(2019) ve Ünsal(2018) çalışmalarında; programda konu-kazanım ilişkisinin yeterli düzeyde olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu bağlamda; programın en güçlü yanlarını, kazanımlar arası uyumun ve kazanımların içerik ile bütünlüğünün oluşturduğu ifade edilebilir.

Kazanımların öğrencilere evrensel değerleri kazandırabilecek nitelik durumuna ilişkin görüşler incelendiğinde; milli değerlere daha çok yer verilerek evrensel değerlerin arka planda kaldığı ve var olan evrensel değerlerin uygulanmasına dönük etkinlik örneklerinin programda olmadığı görülmektedir. Benzer şekilde Çaycı(2018) çalışmasında; programda var olan değerlere evrensel nitelikte değerlerin eklenmesi gerektiği ve programın yeteri kadar örnekler içermediği sonucuna ulaşmıştır. Buradan hareket ile programda evrensel değerler ile ilgili kazanımların ve kazanımlara dönük etkinliklerin artırılması gerektiği söylenebilir.

İçeriğin esnek olma durumuna ilişkin görüşler incelendiğinde; program içeriğinin esnek bir yapıda ele alınmasının öğretmenlerin inisiyatiflerine bırakılmasının önemli olduğu sınıf öğretmenlerinin genel düşüncesini oluşturmaktadır. Bunun yanında öğrencilerin sosyo-ekonomik farklılıklarına dönük olarak içerik hazırlanmasında sınıf öğretmenlerinin belirsizlik yaşadıkları görülmektedir. Bu bağlamda; öğretmenlerin program içeriğini esnek bir yapıda oluşturup, bu doğrultuda etkinlikler planlayabilmeleri için hizmet içi eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi gerektiği söylenebilir.

Ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerin çağın yönelimlerine uygunluk durumuna ilişkin görüşler incelendiğinde; özellikle öğrencilerin akademik başarılarının değerlendirilmesinde geleneksel yöntemlerin devam ettiği, süreç değerlendirmesinin yapılmakta zorlandığı görülmektedir. Benzer şekilde; Yılmaz ve Sunkur(2021) ve Yılmaz(2020) çalışmasında, bilgi odaklı ölçme ve değerlendirmenin devam etmekte olduğu, bunun yerine uygulama ve daha üst düzey davranışların ölçülmesi gerektiği ve alternatif ölçme araçlarının kullanımında eksikliklerin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Özgüç (2019) çalışmasında; programda ölçme-değerlendirme tekniklerinin kazanımları ölçmek için yetersiz olduğu, tekniklerin öğrencilerin gelişim düzeylerine uygun olmadığı, öz değerlendirme etkinliklerinden yoksun bir ölçme-değerlendirme anlayışının sürmekte olduğunu ortaya koymaktadır. Karabörk(2020), Karaman(2019) ve Çaycı(2018), çalışmalarında; programda özellikle süreç temelli değerlendirme yaklaşımının ve buna bağlı ölçme-değerlendirme etkinliklerinin yetersiz kaldığını, öğretmenlerin alternatif ölçme-değerlendirme tekniklerini uygulamada sıkıntılar yaşadıkları sonucuna ulaşmışlardır. Programda kazanımların ve içeriğin süreç temelli ölçme-değerlendirme anlayışını destekleyici şekilde yapılandırılmasının ve bu konuda yönlendirici bilgilerin olmasının gerekli olduğu söylenebilir.

Programda ölçme-değerlendirme yaparken bireysel farklılıkların dikkate alınması konusunda inisiyatifin öğretmenlere bırakılmış olduğu belirtilse de görüşler incelendiğinde; bu durumun uygulanıp uygulanmadığı ile ilgili endişelerin devam etmekte olduğu görülmektedir. Programın bu manada başarıya ulaşması için bu belirsizliğin giderilmesinin önemi üzerinde durulması gerektiği söylenebilir. Ayrıca tek tip öğrencinin başarısını ölçecek yöntem anlayışının devam ettiği görüşlerde belirtilmektedir. Öğretmenlerin genelinin geleneksel ölçme-değerlendirme

anlayışı ile devam etmek zorunda kalmaları, belli dönemlerde sınav sürecinin devam ettiği gerçeği bireysel farklılıkların dikkate alınmasındaki engeller olarak görülebilir.

Öneriler

1. Sınıf öğretmenlerinin mesleki çalışma dönemlerinde programın genel yapısı ile ilgili karşılıklı bilgi paylaşımı yapılması ile sürekli dönüt alma yoluna gidilebilir.
2. Program içerisinde öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerine ve evrensel değerlere dönük kazanımlara daha çok yer verilebilir.
3. Çağa uygun, bireysel farklılıkları dikkate alan ve süreç değerlendirmesine dönük çeşitli ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerin kullanılmasının önemi konusunda yapılacak hizmet içi eğitim faaliyetleri ile sınıf öğretmenleri desteklenebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, İstanbul ili Kağıthane ilçesinde 2018 Hayat bilgisi dersi öğretim programının uygulandığı ilkokullardaki sınıf öğretmenleri ile, 2021-2022 eğitim-öğretim yılı ile ve veri toplama araçlarındaki sorularla sınırlıdır.

Destek ve Teşekkür

Araştırmanın yazarı olarak, araştırmanın gerçekleştirilmesi sürecine yönelik herhangi bir destek ya da teşekkür beyanım bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Araştırmanın tüm süreci makalenin beyan edilen tek yazarı tarafından gerçekleştirilmiştir.

Çatışma Beyanı

Araştırmanın yazarı olarak herhangi bir çıkar/çatışma beyanım olmadığını ifade ederim.

Yayın Etiği Beyanı

Bu araştırmanın planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bu çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 04.06.2021

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 106031

KAYNAKÇA

Akinoğlu, O. (2002). Hayat bilgisi öğretimi. C. Öztürk & D. Dilek (Ed.) içinde, *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi* (ss. 1-13). Pegem Akademi Yayıncılık.

Alak, G., & Nalçacı, A. (2013). Hayat bilgisi öğretim programı öğelerinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (33), 36-51.

Armağan Erbil, B., & Doğan, B. (2019). İlkokul hayat bilgisi dersi öğretim programı için öğretmenlerin görüşlerine göre ortaya çıkan ihtiyaçlar. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 14-26.

- Avcı, E., & Kayabaşı, E. (2018). Hayat bilgisi dersi öğretim programlarının amaçlarındaki değerlerin içerik analizi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 16 (35), 27-56.
- Atik, S., & Aykaç, N. (2019). Hayat bilgisi öğretim programlarının değerlendirilmesi (1926-2018). *Trakya Eğitim Dergisi*, 9 (4), 708-722.
- Aydoğan, Z. (2021). *Sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi programındaki sürdürülebilir gelişmeye yönelik görüşleri, yeterlik algıları ve uygulamaları* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi.
- Barlas, B. (2015). *Hayat bilgisi dersi kazanımlarının ortak ve derse özgü becerileri kazandırmadaki etkililiğinin öğretmen görüşlerine dayalı olarak belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). On Sekiz Mart Üniversitesi.
- Bektaş, M., Sellüm, F. S. & Polat, D. (2019). An Examination of 2018 Life Study Lesson Curriculum in Terms of 21st Century Learning and Innovation Skills. *Sakarya University Journal of Education*, 9 (1), 129-147. <http://doi.org/10.19126/suje.537104>
- Belet, Ş. D. (1999). *İlköğretim kurumlarında uygulanan hayat bilgisi programının değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi.
- Binbaşıoğlu, C. (2003). *Hayat bilgisi öğretimi*. Nobel Yayın Dağıtım.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk-Bökeoğlu, Ö., & Köklü, N. (2009). *Sosyal bilimler için istatistik* (4. baskı). Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (11. baskı). Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2011). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pe-gem Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (S. B. Demir, Çev.). Eğiten Kitap.
- Creswell, J. W. & Clark, V. L. P. (2007). Designing and conducting mixed methods research. *Australian and New Zealand Journal of Public Health*, 31(4), 388-389.
- Çakır, G. (2007). *"Yeni hayat bilgisi programında yer alan kazanımların önerilen etkinlikler çerçevesinde gerçekleştirilebilir düzeylerinin belirlenmesi"* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi.
- Çaycı, B. (2018). 2017 İlkokul hayat bilgisi dersi öğretim programının öğretmen adayları görüşlerine göre değerlendirilmesi. *International Journal of Education Tecnology and Scientific Researches*, 6, 74-98.
- Çelik, Ö. (2017). *2009 Hayat bilgisi dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi.
- Dadaş, A. (2021). *Birleştirilmiş ve müstakil sınıflarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi öğretimine ilişkin tutumlarının ve görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fırat Üniversitesi.
- Dedeoğlu, H., & Polat, İ. (2021). 2020-2021 Eğitim öğretim yılı ilkokul öğretim programları üzerine bir değerlendirme. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(1), 207-220.
- Demir, M., & Ekmen, M. (2019). Hayat bilgisi dersi öğretim programı kazanımlarının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 77, 35-57.
- Demirel, Ö. (2012). *Eğitimde program geliştirme: Kuramdan uygulamaya* (19. bs.). Pegem Akademi.
- Demirel, Ö. (2020). *Eğitimde program geliştirme: Kuramdan uygulamaya* (27. bs.). Pegem Akademi.
- Ekmen, M. (2019). *Hayat bilgisi öğretim programı kazanımlarının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi.
- Ergin, A. (2021). Üçüncü sınıf hayat bilgisi dersi öğretim programının Eisner'ın eğitsel eleştiri modeline göre değerlendirilmesi. *The Journal of International Education Science*, 26 (8), 1-18.
- Gözel, Ü. (2018). *Hayat bilgisi dersi öğretim programının değerler eğitimi açısından öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi.
- Gülener, S. (2010). *Hayat bilgisi dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erzincan Üniversitesi.
- Kalafatçı, Ö. (2017). *Hayat bilgisi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ordu Üniversitesi.
- Karabörk, T. (2020). *İlkokul 1. Sınıf hayat bilgisi dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi.

- Karaman, P.(2019). Hayat bilgisi öğretim programındaki öğelerin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 347-367.
- Maxwell, J. A. (2016). Expanding the history and range of mixed methods research. *Journal of Mixed Methods Research*, 10(1), 12–27.
- MEB, (2018). *Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı (İlköğretim 1, 2 ve 3. Sınıflar)*, Ankara.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook* (2nd ed.). Sage Publications, Inc.
- Narman, B. (2011). *İlköğretim hayat bilgisi ders programında yer alan duyuşsal kazanımların gelişim, program ve beceri açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi.
- Ornstein, A. C., Hunkins, F. P. (1998). *Curriculum: Foundations, Principles, and Issues* (3rd Edition). Boston.
- Özçelik, D. A. (2010). *Eğitim programları ve öğretim*. Pegem.
- Özdemir, M. (1998). *Hayat bilgisi öğrenme ve öğrenme etkinlikleri*. Pegem.
- Özgüç, C. (2019). *İlkokul 2. Sınıf hayat bilgisi dersi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Özkan, Ö. (2010). *Örnek olay yönteminin hayat bilgisi dersi öğrenme ortamlarında kullanımının etkililiği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi.
- Sönmez, V. (1998). *Hayat bilgisi öğretimi ve öğretmen kılavuzu*. Anı Yayıncılık.
- Sönmez, V. (2005). *Hayat ve sosyal bilgiler öğretimi öğretmen kılavuzu*. (5.Baskı). Anı Yayıncılık.
- Şahin, M. (2009). Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar Türkiye’de hayat bilgisi dersi programlarının gelişimi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 402-410.
- Tay, B., & Baş, M. (2015). 2009 ve 2015 yılı hayat bilgisi dersi öğretim programlarının karşılaştırılması. *Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, X(II), 341-374.
- Tuncer, Ö. (2009). *İlköğretim 3. sınıf hayat bilgisi programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi.
- Türkeş, S. (2008). *İlköğretim 1. kademe 1-3 sınıf hayat Bilgisi dersine yer alan okul heyecanı temasının kazanımlarının gerçekleşme düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri (Balıkesir İli Örneği)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi.
- Türkyılmaz, A. (2011). *İlköğretim hayat bilgisi öğretim programının öğretmen görüşlerine dayalı olarak değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi.
- Uçar, K. (2020). Cumhuriyetten günümüze hayat bilgisi öğretim programlarının amaçlarının incelenmesi. *International Journal of Education Tecnology and scientific researches*, 6, 74-98.
- Uğur, T. (2006). *2005 İlköğretim 1. 2. ve 3. sınıflar hayat bilgisi dersi öğretim programına ilişkin öğretmen görüşleri (Uşak İli Örneği)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi.
- Ünsal, H. (2018). Yeni hayat bilgisi dersi 1. sınıf öğretim programının uygulanmasına ilişkin sınıf öğretmenlerinin görüşleri. *Sosyal Bilimler ve Değerler Eğitimi Dergisi*, 1, 68-86.
- Ütkür, N. (2018). 2009 ve 2015 Hayat bilgisi öğretim programlarının sınıf öğretmenlerinin görüşleriyle karşılaştırılması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (28), 174-201.
- Yaldız-Selbi, Y. (2019). *2018 Hayat bilgisi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi (Mersin ili örneği)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi.
- Yasavur, H. (2013). *İlköğretim 3. sınıf hayat bilgisi dersinde öğrencilere yaratıcı düşünme becerisi kazandırmak için önerilen etkinliklerin öğretmenler tarafından kullanma sıklıkları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi.
- Yaşaroğlu, C. (2017). “2015 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı Üzerine Karşılaştırmalı Bir İnceleme.” *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(51), 859-873.
- Yaşaroğlu, C. (2013). Hayat bilgisi dersi kazanımlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(7), 849-858.
- Yıldırım, G. (2021). Sınıf öğretmeni adaylarının hayat bilgisi dersine yönelik görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10(1), 568-589.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. Baskı). Seçkin Yayıncılık.

- Yıldız, Ş. S. (2009). *2005 Hayat bilgisi dersi öğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi.
- Yılmaz, F. (2020). *2018 Hayat bilgisi öğretim programının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Düzce Üniversitesi.
- Yılmaz, F., & Sunkur, M. Ö. (2021). A curriculum alignment analysis: A sample of life sciences course curriculum (2018) for 3rd-grade students. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, (27), 279-297.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The difference of this research from the studies in the literature is that it will provide information about the applicability of the program after an in-depth analysis of the results to be obtained from the quantitative data with qualitative data. It is thought that revealing the existing deficiencies and causes of the program in practice will have an important place in the updating studies of the program.

In this context; It was aimed to examine the opinions of primary school teachers about the applicability of the 2018 Life Studies Curriculum, and answers were sought to the following quantitative and qualitative questions:

Quantitative research questions

1. What is the general opinion of the classroom teachers about the applicability of the 2018 Life Studies Curriculum?
2. Do classroom teachers' views on the applicability of the 2018 Life Studies Curriculum differ according to their gender?
3. Do the views of the classroom teachers about the applicability of the 2018 Life Studies Curriculum differ according to their professional seniority?

Qualitative research questions

In the research, the questions related to the qualitative research were formed according to the scale items that differed statistically, after firstly the quantitative data were collected and analyzed:

1. Do you think that the achievements are determined as a result of scientific studies? Why?
2. Do you think that the program outcomes are determined in accordance with the trends of the era? Why?
3. Do you think that the achievements of the program are related and compatible with each other? Why?
4. Do you think that the achievements of the program are capable of helping students gain universal values? Why?
5. Is the content flexible enough to add different topics according to the characteristics of the students and the learning-teaching conditions? How?
6. Do you think that the assesment-evaluation criteria, methods and techniques specified in the program are suitable for the trends of the era? Why?
7. Do you think that individual differences are taken into account in the measurement-evaluation process? Why?

Method

The mixed method was used in the research that aims to examine the views of classroom teachers on the applicability of the 2018 Life Studies Curriculum. Explanatory sequential mixed method design, one of the mixed method designs, was used in the research.

Universe – sample and study group

The study group of the research is divided into two parts as quantitative and qualitative research group. The research was carried out in primary schools in Kağıthane district of Istanbul in the 2021/2022 academic year. Regarding the quantitative dimension of the research, easily accessible case sampling was used. While determining the universe of the research, necessary information was obtained from Kağıthane District Directorate of National Education. The population of the research regarding the quantitative dimension consists of 1050 classroom teachers, and the sample consists of 360 classroom teachers. While collecting data on the qualitative dimension of the research, it was tried to involve the teachers in the research

voluntarily. In the realization of the interviews, easily accessible case sampling, which is considered as a purposive sampling method, was used. For the selection of the qualitative study group, criterion sampling was used.

Results, Discussion and Conclusion

In the research that aims to determine the opinions of the classroom teachers about the applicability of the 2018 Life studies curriculum, it is seen that the opinions of the classroom teachers about the applicability of the life studies curriculum are positive.

As a result of the analyzes made; A difference was found among the views of female primary school teachers on the applicability of the 2018 Life Studies Curriculum. According to the research data, it has been concluded that there is a differentiation among the views of the classroom teachers on the applicability of the 2018 Life Studies Curriculum and their professional seniority.

According to the qualitative findings of the research; When the positive opinions about the determination of the program gains as a result of scientific studies are examined; It is stated that in determining the objectives, feedbacks are received from the program development stakeholders and that the objectives meet the educational needs of the students. Classroom teachers associated these situations with scientific achievements.

When the positive opinions of the classroom teachers regarding the determination of the curriculum achievements in accordance with the trends of the era are examined; they found the success of teachers in teaching basic life skills sufficient in terms of the orientation of the era. Besides; Many teachers stated that the learning outcomes could not keep up with the developing technology and the inadequacy of the learning outcomes in meeting higher-order thinking skills continued.

A significant majority of the classroom teachers stated that the objectives are related to each other and that they are compatible with each other.

When the views on the quality of the acquisitions that can provide students with universal values are examined; It is seen that by giving more place to national values, universal values are ignored and the examples of activities for the implementation of existing universal values are not in the program.

When the opinions about the flexibility of the content are examined; It is the general opinion of primary school teachers that it is important to leave the curriculum content to the teachers' initiatives to be handled in a flexible structure. In addition, it is seen that classroom teachers experience uncertainty in preparing content for students' socio-economic differences.

When the views on the conformity of the assesment-evaluation methods and techniques with the trends of the era are examined; In particular, it is seen that traditional methods continue in the evaluation of the academic success of the students and it is difficult to make the process evaluation.

Although it is stated in the program that the initiative is left to the teachers to take into account individual differences while evaluating, when the opinions are examined; It seems that there are still concerns about whether this situation is implemented or not. In addition, it is stated in the views that the understanding of the method to evaluate the success of one- type of student continues.